

**TUOMAS
KYRÖ**

WSOY

**MIELENSÄ-
PAHOITTAJA**

**JA SODAN-
KÄYNNIN TAITO**

**TUOMAS
KYRÖ
MIELENSÄ-
PAHOITTAJA
JA SODAN-
KÄYNNIN TAITO**

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ — HELSINKI

ENSIMMÄINEN PAINOS

Sodankäyntisitaatit teoksesta Sunzi: *Sodankäynnin taito*,
suom. Matti Nojonen. Gaudeamus 2017.

© TUOMAS KYRÖ JA WSOY 2025

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
LÖNNROTINKATU 18 A, 00120 HELSINKI

ISBN 978-951-0-51337-8

PAINETTU EU:SSA

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@wsoy.fi

Lean, Aleksin ja Jokkerin muistolle.

**Kyllä minä niin mieleni pahoitin,
kun maani aiottiin viedä.**

Katselin kaikessa rauhassa puoli yhdeksän uutisia. Rönkä kertoi, että Eduskuntatalolla oli tapahtunut jotakin erikoista. Talo oli kääritty kokonaisuudessaan folioon, mutta kukaan ei tiennyt, mitä sillä haluttiin sanoa. Asiantuntijat pohtivat, että kenties vastustettiin eläin- tai turkisteollisuutta. Ehkä folio tarkoitti, että kaikki talon sisällä olleet olivat sikoja, joita kypsetetään miedolla lämmöllä pitkään, sinappihunnussa. Utiskuvissa näkyi myös meidän kylän oma kansanedustaja, jonka paras taito on olla sanomatta mistään mitään, kunnes on uuden vaalin aika, jolloin hän varmasti työntää naamaansa lehteen ja mielipiteitä radioon.

Halusin kuulla tarkemmin mistä oli kyse, mutta aihe vaihtui suopotkupalloon ja viiden vuorokauden sääennusteeseen.

Unohdin foliopuuhan ja menin nukkumaan, koska edessä oli aikainen herätys.

Aamulla pakkasin termoksen, ruisleivän ja makkara-paketin reppuun. Tarkistan tonttini joka torstai kello 06.35. Niin tekivät jo isäni ja isoisäni ja varmasti heidän isänsä ennen kuin suvussamme oli yhtäkään kelloa.

Vyölle puukko, päähän hattu. Jalkoihin jalkarätit. Seitsemänkymmentäluvulla kauppoihin ja sieltä ihmisten jalkoihin tulivat keinomateriaalit, jotka hiottavat kuumalla ja palelluttavat kylmällä. Kyllä ei kierrä ilma eikä hiki. Varpaat putoavat, kunhan sulavat. Luulen, että öljy-yhtiöt päättivät lisätä muovivaatteisiin, koska tuppervaareastoiden jälkeen jäi ylimääräistä.

Kierroksellani tarkistan, onko maillani tapahtunut ihmisen aiheuttamia muutoksia ja seuraan luonnonkiertoa. Tärkeimmät havainnot merkitsen lyijykynällä pieneen mustakantiseen vihkoon. Kolme viimeistä olivat: »hiirihaukka», »sammaloitunut öljykanisteri» ja »mustikoita oudossa paikassa».

Minun tontti on keskellä. Koillisessa on Kolehmaisen, pohjoisessa valtion maat, etelässä Karhujen asutustila ja kaiken ympärillä seurakunnan omistama loputon metsä.

Tutkin, oliko maastossa kuljettu kelkalla tai mönkijällä. Onko eksyneitä kaupunkilaisia, pitääkö heille viedä termoksessa keittoa ennen kuin hädän pois. Kyllä ei ole ihmisellä lupa pilata lintujen, siilien, hirtien, karhujen ja öttiäisten arkea. Vahdin myös, ettei

Kolehmainen ollut livahtanut parhaalle hillapaikalle, jonka vain minä tiedän. Maistoin, onko puron vesi juomakelpoista ja virtaus riittävä.

Kulkijalla on oikeutensa, mutta nämä ovat minun maitani, eivät kenenkään muun. On erikseen jokamies ja Minä Itte. Jokamies saa napsia mustikan sieltä tai puolukan täältä, pystyttää teltan ison kiven suojaan, mutta hänen ei pidä kuvitella minun alueitani omikseen. Saa levähtää ja viivähtää, ei jäädä asumaan.

Minun metsäni ei ole yhteinen, se on minun.

Tähän mennessä tunkeilijat ovat kadonneet, kun heilutan karvalakkia ja murisen. Aiemmin jokaihmissä oli paljon, koska itse poimittu mustikka, puolukka tai hilla on paras ja edukkain.

1990-luvulla marjat siirtyivät marketin pakastin-altaaseen ja niitä ongittiin seitipaketin vierestä, kunnes taimaaneläiset marjanpoimijat löysivät metsiimme. Hyvähän se on, että keräävät, kun en enää itse taivu. Rajansa myös arkkupakastimien määrällä ja koolla, kolme riittää. Vanhin syömätön puolukkaloota taitaa olla vuodelta kahdeksankymmentä ja viisi.

Kolehmainen on kerran siirtänyt tonttikiviä. Mielestään huumorilla, koska tahtoi nähdä millä viisiin suhtaudun ilkivaltaan. Kyllä en suhtautunut mitenkään. Siirsin kiven paikalleen, kuusikymmentä senttiä luoteeseen. Sai naapuri odotella, mitä sanon ja saa odotella yhä.

Hyppäsin puron yli.

Kyllä ei ole tässä iässä enää hyppimistä vaan kompurointia. Kastelin toisen kenkäni. Joutuisin kävelemään monta tuntia vaihtelevissa maastoissa, oli virhe saada kampeet märiksi heti alkumatkasta. Otin saappaan jalasta ja kiersin rätin kuivaksi.

Puolukat eivät olleet kypsiä. Joissakin kuusissa oli kirjanpainajan jäljet. Tiedä sitten, mistä painaja oli minun mailleni tullut, luultavasti Kolehmaisen puolelta, vai ymmärtävätkö ne mennä maanmittauslaitoksen atk-sivuilta katsomaan elinpaikkojaan.

Tein tuulen pudottamasta oksasta itselleni kepin kuin Mooses. Kiirehdin sähkölinjan ja hakkuuaukean halki päästäkseni takaisin metsään. Tiheässä kuusikossa on varottava, ettei saa neulasia naamaan.

Nuotiopaikan vieressä oli kuivunut karhunjätös. Olen katsonut silmiin kettua, metsoa ja televisiolupatarkastajaa ja kaikista olen selvinnyt. Metso jäi kuusikymmentäluvulla aitan nurkalle asustamaan kahden auringonkierron ajaksi enkä tappanut sitäkään.

Nousin oman tonttini korkeimmalle kohdalle, josta näkee kirkkaana päivänä kirkonkylän tornin, tehtaan piipun, Mäkipylkön puhelinmaston ja Iso-Järven. Sammaleen alla on kiveä, eri vuodenaikoina eri väristä, kaunista kuin mikä. Pikkupoikana olin varma, että suon takana asustaa tonttuja ja menninkäisiä enkä

vieläkään ihmettele, jos niin olisi. Voin keittää pikkuväelle kahvet ja vaikkemme puhu samaa kieltä, varmasti tulen tonttujen kanssa toimeen. Peikot saattavat olla pahansisuisia.

Kallionhuipulta putoaa jyrkänne, joka päättyy louhikkoon ja siitä jatkuvaan tasaisempaan kanervikkoon. Nuorempana pystyin laskeutumaan kohtisuoraan alas. Muistan edelleen kivenkolot ja tasaisemmat paikat, joihin jalat kannatti asettaa, mutta nyt olisin nopeasti ruumis, jos lähtisin yrittämään.

Istuin kivelle ja otin termoksen repusta. Ajattelin katsella hetken maitani sieltä ylempää. Alhaalla liikkui lauma eläimiä, joita en ollut nähnyt metsässä pitkään aikaan.

Niitä oli useampia. Petoeläimiä. Pahimpia kaikista, saalistajia, raatelijoita.

Ihmisiä.

Painuin sammalikkoon. Tarkensin katsettani ja näin muutaman miehen ja yhden naisen. Kaikilla heillä oli vaatteet, joissa ei tulla metsään. Mustat puvut, pikkukengät, työmaakypärät. Muutama ukko oli haalareissa ja huomioliiveissä ottamassa laserlaitteilla mittoja. Heistä vähän matkan päähän oli pysäköity neljä mustaa maasturiautoa, joiden kyljissä luki jotain vieraalla kielellä.

Kaivoin taskustani lyijykynänpätkän ja vahakantisen vihkon. Kirjasin nopeasti ylös auton kylkeen

teipatun tekstin ja muutamalla sanalla sen, miltä ihmiset näyttivät. »Kälväkkä», »nuoren Loikkas-Antin näköinen mies», »nainen väärässä paikassa» ja »gorilla».

Rapistelin varmaan liian äänekkäästi, sillä alhaalla touhunneet ihmiset kääntyivät katsomaan suuntaani. Painuin syvemmälle kanervikkoon ja ryömin poispäin. Kun tiesin, että he eivät voi enää nähdä, nousin jaloilleni ja lähdin kotiin.

Vaherkummun Seijan kertoessa huomisen säästä naves-
tan ja aitan takana näkyi mustien autojen letka. Valot leikkasivat pimenevää iltaa. Merialueilla kovaa tuulta. Keitä ne oikein olivat? Miksi ne olivat olleet minun metsässäni? Osittainen kylmä rintama lähestyy Fenno-
skandian aluetta.

Soittaisin nimismiehelle, mutta häntä ei enää ole ja poliisiin en luota sen jälkeen, kun näin televisiossa ohjelman, jossa virkavalta etsi puliukkoja metsästä sekä ikkunankivittäjiä koulurakennuksen katolta.

Kyllä pitää olla jämäkämpä väärintekijöitä kohtaan. Muuten eivät koskaan opi.

Painoin puhelimeeni kolme numeroa ja kerroin hätäkeskuksen ihmiselle, mitä näillä perillä tapahtuu. Hän tahtoi tietää sijaintini, olinko vaarassa, oliko minulle tehty jotain. Oliko joku muu hädässä?

Mistä minä heidän hätänsä tiedän, kun en tiennyt, keitä olivat.

– Puhuitte jotain sähkölinjasta, hän sanoi. – Siellä oli varmaankin sähkölaitoksen työntekijät tarkastuskäynnillä. Perusparannuksia on nyt käynnissä.

Kyllä tiedetään, miltä ne näyttävät, tulevat yhdellä kyydillä, kaksi miestä, osaavat jättää autonsa tienvarteen ja kävelevät loppumatkan. Tunnen heidät nimeltä, Ismon ja Osmon.

Nämä syvemmälle metsään tunkeutuneet olivat jostain kauempaa, vierailta mailta.

– Ja missä te olette nyt? hätäkeskuksen ihminen tiedusteli.

Maton päällä, tuvassani, puhelinpöydän vieressä. Kuuntelen Seijaa. Ylihuomenna sateet yleistyvät koko maassa.

– Ette ole enää metsässä?

En kai minä nyt sieltä soittaisi, ne olisivat huo-
manneet.

– Ketkä?

No ne kypäräpäiset ihmiset mustissa autoissaan.

– Tuota... oletteko syönyt milloin viimeksi?

– Miten se mihinkään liittyy?

– Onko vakituista lääkitystä?

Tiesin, mihin tämä oli menossa, suljin nopeasti puhelimen. Kyllä eivät ota enää vanhan ihmisen huolia tosis-
saan, vaan epäilevät aina ongelman olevan pään sisällä.

Mutta mitä jos hätäkeskuksen ihminen oli ollut oikeassa, jos olinkin vain kuvitellut näkemäni? Harmaa

aine kasvaa aivoissani, ja kohta muistan asioita vain lapsuudestani. Emännälle kävi niin, vaikka alkuun tohtori Kivinkinen luuli, että se oli jotakin mielialanvaihtelua. Määräsi vääriä lääkkeitä, joista Emäntä meni vieläkin sekavammaksi. Lopulta oli helpotus, kun paljastui, että se oli herra Alzheimer, joka vei puolison minun vierestäni terveyskeskuksen vuodeosastolle. Minua hän ei vielä saa.

Totta se oli.

Minä tiesin aivan varmasti, mitä minä olin nähnyt.

Tunkeutujia.

Toljotin verhon raosta työntynyttä kuunvaloa. Aiottiinko metsääni rakentaa päällekkäistaloja ja maanalainen, joka kuljettaa toimistolaisia kasvukeskukseen? Mitä ne ihmiset suunnittelivat?

Nousin auringon kanssa samaan aikaan. Keitin kahvet, paistoin eiliset perut ja söin kolme sipuliteemakkaravoileipää. Pohdin vaihtoehtojani.

Jos ei tiedä, on otettava selvää. Helppointa olisi etsiä vastaukset atk-verkosta, mutta luovuin hipaisutelevisiosta menneenä talvena. Härvelin muisti täyttyi ja näyttöön tuli varoituksia, että koneen sisällä asustaa virus. Miten se Kiinanmaan lepakoista tai laboratorioista lähtenyt kulkutauti oli sinne koneeseen mennyt? Laitoin kasvoilleni hengityssuojan, joita oli vielä kaapissa. Aina sieltä löytyy joku ohimenevä muoti-ilmiö: grillimaustepussi, leipäkoneessa käytettävä hiiva, Aku Ankka -laastaripaketti. Silti kone jatkoi viruksella pelottelua. Laitoin viestintävälineen perunasäkkiin ja löin vasaralla muutaman kerran, ettei kenellekään jää pääsyä tiedostoihini. Kuljetin

laitteen sortτίαςeman sähköjätteeseen, ja olen sen jälkeen elellyt oikein hyvin ilman jatkuvaa pääsyä maailman tietoihin ja juoruihin.

Enkä sitä paitsi halua kirjautua omilla tiedoillani kerta toisensa jälkeen vieraisiin paikkoihin. Miksi pitää kertoa sosiaaliturvatunnus ja sähköpostiosoite? Samaan aikaan muistutetaan, että yksityisyyttä pitää suojata ja kuitenkin joka paikassa vaaditaan tietoa ihmisestä.

Pitäisi palata kaikkein vahvimman tunnistautumisen aikaan.

Kättelyyn.

Siitä ihminen tunnetaan. Vankka puristus, luotettava. Löysä käsi, kyllä pettää jossain vaiheessa.

Sähköisissä viestimissä toimiminen on osaltani ohi. Ihmisistä valutetaan tietoja kiinalaisille ja ameriikkalaisille, jotka yrittävät saada meidät ostamaan turhia tavaroita.

Pojantytär auttoi kerran tilaamaan kumisaappaat atk-verkosta. Sen jälkeen minulle mainostettiin samoja saappaita vuoden verran. Miksi ihmeessä ostaisin uudet kumisaappaat, kun juuri äsken ostin? Jos se olisi viisas, se tietäisi, että olisin tarvinnut suodatinpusseja ja sytyttimentulpan ruohonleikkuriini. Atk-verkko on vakooja ja hokuttelija, mutta ennen kaikkea tyhmä.

Pakko ottaa selvää ketkä minun maillani pyörivät. Pakko käydä maailmanlaajuisessa tietoverkossa, joten soitin taksin.

Maksoin kuskillle määränpäässäni tasarahaa ja sanoin, ettei tarvitse rynnätä aukomaan ovia. Kyllä ei olla kuninkaallisia tai erityisen vaivaisia.

Liikoja en huolistani huudellut, ettei kirkonkylällä juoruta mökin miehen tulleen kahjoksi. Näkee metsässä keltakypäräisiä menninkäisiä ja haluaa poliisit paikalle.

Kirjaston atk-laitteilla oli vapaata. Istuin paikalleni ja katsoin, ettei ole selän takana kurkkijoita. Koetin löytää oikean kuvakkeen, jonka päällä naputetaan hiirtä kaksi kertaa. Kyllä oppii ihminen älyttömiä lauseita elämänsä aikana. Jos joku olisi sanonut minulle kolmekymmentä vuotta sitten, että naputa hiirtä kaksi kertaa, olisin lähtenyt hakemaan verstaalta pientä vasaraa. Kone ruksutti pitkään. Kyllä tiedetään, että kirjastojen määrärahat eivät ole kasvussa.

Kun hakusivu vihdoinkin aukesi, näppäilin kenttään sanat, jotka olin nähnyt niiden autojen kyljissä. On nähty television saksalaisissa rikospätkinöissä, että niin pitää tehdä, koska muuten juoni ei etene.

Golden Mining LTD.

Se oli kaivosyhtiö.

Mitä kullankaivajat minun metsästäni halusivat? Kyllä ei ollut niillä hehtaareilla kultaa vaan multaa.

Minä olen kaivanut maata hakulla, kuokalla, rautakangella, lapiolla ja raktorin kauhalla. Olen raivannut tuulenskaatoja, isoja kivenmurikoita ja kerran löysin

Kolehmaisien piilottamia tyhjiä öljytynnyreitä. Kun sanoin asiasta naapurilleni, ukko syytti asiasta josta-kin huoltamoyrittäjää, joka teki konkurssin vuonna yhdeksänkymmentä ja yksi. Sen jälkeen jäi vain yksi asema, joka nosti pienen kahven hinnan heti kolmeen markkaan. Oli aiempaakin enemmän syytä juoda kahvet kotona.

Arvokkain asia, jonka minä olen metsästä löytänyt, on rauha.

Availin hiirennaputuksella kaikenlaisia tekstejä ja verkkosivuja, kaikki niistä oli väärällä kielellä. Rullasin pitkään ennen kuin tuli ensimmäinen ymmärrettävä teksti.

Sysisuomalaisen artikkelissa kerrottiin, että kaivosyhtiölle oli myönnetty kaivosvaraus. Mukana oli karttapohja ja selityksiä, mitä etsittiin. Kun suurensin kuvaa, metsäni erottui selvästi Iso-Hurpan ja Perä-Könsiön välistä.

Sitten kerrottiin ympäripyörein lausein lupamenetelystä ja lopuksi kunnanjohtaja maalaili, kuinka mahtava mahdollisuus tämä hanke oli.

Kyllä nousi verenkiertoon vaarallisesti painetta. Muistutin vuoroaan odottaneille nuorisolaisille, että aina pitää olla tarkkana omistustensa kanssa. Lyhyempi heistä sanoi omistavansa upouuden puhelimien. Kehotin pitämään sen visusti omassa taskussa. Toinen heistä omisti mopedin, jolla he olivat tulleet

paikalle. Sanoin, että vain järkimatkoja sitten, ei päristellä kello kahdeksan jälkeen.

Päästin nuorison pelaamaan ja menin tiskille kysymään kirjastonhoitajalta, löytyikö kyseisen päivän lehteä painetussa muodossa. Tarvitsin valokopion aukeamasta.

Taittelin kopion taskuuni ja lähdin. Pysähdyin tuulikaapissa.

Oven vieressä seisoivat kaksirivinen hylly, josta oli lupa ottaa kirjoja mukaan. Se, millä oli joskus arvoa, on nykypäivänä tavaraa, josta halutaan eroon. Emäntä vastusti kirjahyllyä, koska niteet keräsivät muka liikaa pölyä. Minä ajattelin, että parempi kerätä pölyä kirjahyllyyn kuin päähän. Kirjoista saa ehkäpä jonkin ajatuksenkin. Vaikka liikaa ei pidä upota kuvittelu-kirjailijoiden maailmaan, enemmän epäilen, kun tulevat televisioon kertomaan totena sellaista, mikä on heidän omaa kuvitelmaansa.

Poistohyllyssä oli Utrion Kaarin teoksia, jonkin 1990-luvun tietokonejärjestelmän opas, vieraskielinen pusutteluromaani ja kaksi osaa Maailman Merkittävät Paikat -sarjaa. Sen Emäntä tilasi pojillemme 1970-luvulla joltakin kiertävältä kaupustelijalta, osamaksulappusia tuli joka kuukausi. Emäntä halusi, että pojat näkisivät värikuvissa, miltä maailma muualla näyttää. Ihan samalta: on teitä, taloja ja ihmisiä. On metsiä, vuoria ja vesistöjä. Kaikesta vain hieman

erilainen versio. Intian peruna on riisi ja maailman suurin puukirkko Mahalin Taj.

Isot tietokirjat säilöttiin poikien huoneeseen ovelliseen kaappiin, jonka minä Emännän käskystä itse tein.

Tiedä sitten katosivatko maailmalle juuri tuon kirjasarjan vuoksi? Vaikka merkittävimmät paikat ovat kahdeksan neliökilometrin säteellä omasta syntymäsaunasta.

Kaikki maailman paikat ovat tärkeitä niille, jotka ovat niistä kotoisin. Joka tapauksessa nyt niitä raskaita tietokirjoja olisi saanut napata hyllystä koko sarjan ilman korvausta.

Aivan viimeisenä käteeni tarttui pieni kirja, jonka oli kirjoittanut ihminen nimeltään Sun, nimittäin Zi.

Sodankäynnin taito.

Ikivanhaa itämaista viisautta siitä, kuinka taisteleminen kannattaa hoitaa, missä ja keiden kanssa.

Sekä siitä, miten sitä ei missään nimessä pidä tehdä. Ajattelin, että voi joskus tulla tarpeeseen kuin Voortti Eskortin korjausopas. Tässä onkin elelty harvinaisen pitkää rauhanaika ja kehitelty valtava määrä uusia tappoaseita. Jos minä mitään ihmiskunnasta tiedän, niin sen, että yhtäkään asetta eikä alkkohoolijuomaa se ei jätä käyttämättä.

Kirja mahtui kätevästi takkini rintataskuun. Jotenkin se tuntui varastamiselta, vaikka ilmoitustaululla selvästi luki: Ota tästä mukaan.

Keitin kotona kahvet, voitelin ruisleivän ensimmäisen puolikkaan, sitten toisen. Otin kirjan taskusta ja selasin sitä lävitse. Niin saa tehdä, kun kirja koostuu lyhyistä ajatelmista eikä pitkästä juonesta. Parhaissa kirjoissa nämä asiat yhdistyvät.

**"Tätä sotaa ei käydä rajalla
- vaan takapihalla."**

Mielensäpahoittajan tavallinen tiistai rikkoutuu, kun tontille tunkeutuu kansainvälinen kaivosyhtiö. Maat, metsät ja perunakellari ovat uhattuina. Edes läheisiin ei voi luottaa, kotikyläläiset ovat valmiit myymään metsänsä eniten tarjoavalle.

Vanha jäärä nousee kaivosjättiä vastaan, apunaan hänellä on luontoaktiivi Noora, naapurin Kolehmaisen poika ja kirjaston poistohyllystä löytynyt Sunzin Sodankäynnin taito. Mukana suhmuroivat myös poliitikot kunnanjohtajasta Amerikan Oransiin presidenttiin.

Mielensäpahoittajan päiväkäsky on selvä: "Maa- ta ei myydä. Sitä kun ei valmisteta lisää."

Tuomas Kyrö (1974) on kirjailija, joka omistaa puoli- toista hehtaaria metsää, ilmakiväärin ja tarvittaessa hankalan luonteen. Ei myyntiin.

9 789510 513378

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-51337-8